

ตอนที่ 2

ตัวอย่างกรณีศึกษา : ภูมิภาคลุ่มน้ำ
ชายฝั่งทะเลตะวันออก

บทที่ 5

บทนำ

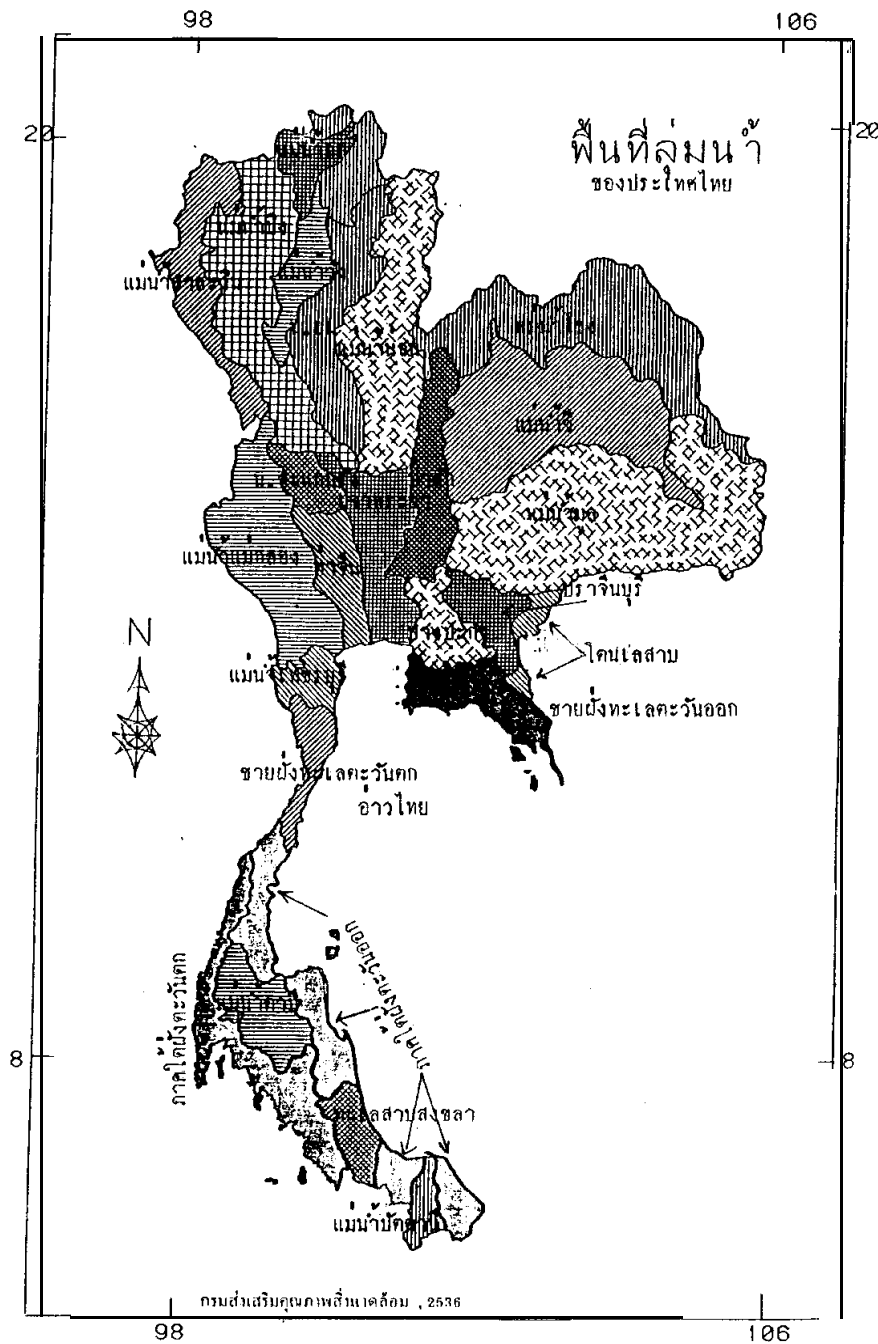
ความเป็นมาของการศึกษา

ภาคตะวันออกเป็นภูมิภาคแห่งเดียวของประเทศที่มีลักษณะภูมิประเทศสำคัญทุกรูปแบบที่ปรากฏอยู่ในประเทศไทย ได้แก่ เทือกเขา เนินเขา มีราบลุ่มแม่น้ำ ที่ราบลอนลาด และที่ราบชายฝั่งทะเล การศึกษาพื้นที่ในภาคตะวันออกจึงเป็นตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของทุกภูมิภาคในประเทศไทยได้ดีกว่าภูมิภาคอื่น ภาคตะวันออกอยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครไม่มากนัก สามารถเดินทางไปกลับเพื่อศึกษาพื้นที่ได้ภายในวันเดียว และประการสำคัญนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2524 รัฐบาลในสมัยพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ได้ริเริ่มวางแผนที่จะพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก ให้เป็นเขตนิคมอุตสาหกรรม อันเป็นจุดเริ่มต้นของโครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก (Eastern Seaboard) ซึ่งรัฐบาลในสมัยต่อมาได้ดำเนินโครงการดังกล่าวสืบมาเป็นลำดับ จึงเป็นภูมิภาคที่น่าสนใจใคร่ศึกษา

ระหว่างการศึกษาเอกสารเพื่อรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นพบว่า สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรีได้จัดทำโครงการศึกษาข้อมูลและศักยภาพการพัฒนาอ่าวน้ำชายฝั่งทะเลตะวันออก และมอบหมายให้บริษัทพอลคอนซัลแดนท์ จำกัด รับไปดำเนินการ โครงการดังกล่าวได้ศึกษาเสร็จสิ้นแล้ว เมื่อพิจารณาจากร่างรายงานฉบับสุดท้ายเมื่อ พ.ศ. 2537 เห็นว่า ผลการศึกษามีระบบ มีการวิเคราะห์ข้อมูลและจัดทำแผนเพื่อพัฒนาพื้นที่อ่าวน้ำชายฝั่งทะเลตะวันออกไว้แล้วทั้งแผนระยะสั้นและระยะยาว จึงได้นำโครงการที่ศึกษาไว้แล้วมาเป็นตัวอย่างกรณีศึกษา แต่ได้ปรับเรียงหัวข้อเรื่องใหม่ สาระสำคัญบางตอนคงไว้ตามเดิมย่อสรุปเนื้อหาบางหัวข้อ ขยายข้อความและเนื้อหาบางตอนเพื่อความเหมาะสม และศึกษาเพิ่มเติมบางหัวข้อเพื่อให้ครอบคลุมตามวิธีการศึกษาภูมิภาคดังที่ได้กล่าวมาแล้วในบทที่ 3

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษา รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลด้านทำเลที่ตั้ง ปัจจัยทางด้านกายภาพ ปัจจัยทางสังคม ปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ การกระจายของปรากฏการณ์ต่างๆในพื้นที่ ความสัมพันธ์ของปรากฏการณ์ต่างๆและปฏิกิริยาของปรากฏการณ์นั้นๆ ที่มีต่อกันในพื้นที่

รูปที่ 5.1 แผนที่ประเทศไทย : พื้นที่ลุ่มน้ำใหญ่ 25 ลุ่มน้ำ
ที่มา : กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม 2536 , 46.

2. รวบรวมและวิเคราะห์ปัญหาทั่วไปในพื้นที่ศึกษา
3. เสนอแนะแนวทางเพื่อการวางแผนพัฒนาลุ่มน้ำชายฝั่งทะเลตะวันออก

การเลือกพื้นที่และขอบเขตของการศึกษา

คณะกรรมการจัดทำมาตรฐานข้อมูล สถาบันอุทกวิทยาแห่งชาติ ได้ดำเนินการกำหนดขอบเขตลุ่มน้ำ และแบ่งพื้นที่ของประเทศไทยออกเป็นพื้นที่ลุ่มน้ำใหญ่ 25 ลุ่มน้ำ (รูปที่ 5.1) พื้นที่ที่เลือกศึกษาคือ ลุ่มน้ำชายฝั่งทะเลตะวันออกซึ่งเป็น 1 ใน 25 ลุ่มน้ำดังกล่าว ภูมิภาคลุ่มน้ำชายฝั่งทะเลตะวันออก เป็นดินแดนส่วนหนึ่งของภาคตะวันออกของประเทศไทย พื้นที่ศึกษามีขอบเขตดังนี้ ทางทิศเหนือติดกับลุ่มน้ำแม่น้ำบางปะกง ลุ่มน้ำแม่น้ำปราจีนบุรี และลุ่มน้ำโค่นเดสาบ ทางตะวันออกติดกับประเทศกัมพูชา ทิศตะวันตกและตอนใต้เป็นชายฝั่งทะเล ลุ่มน้ำนี้ไม่มีแม่น้ำสายหลัก มีแต่แม่น้ำสายย่อยได้แก่ แม่น้ำระยอง คลองใหญ่ แม่น้ำประแส แม่น้ำพังราด แม่น้ำเวฬุ แม่น้ำจันทบุรี คลองโค่นเด และแม่น้ำตราด

หัวข้อสำคัญของข้อมูลที่จะศึกษาได้แก่

1. ข้อมูลทางด้านกายภาพและสิ่งแวดล้อม
2. ข้อมูลทางด้านเศรษฐกิจ
3. ข้อมูลทางการเกษตร
4. ข้อมูลทางการอุตสาหกรรม
5. ข้อมูลด้านประชากรและสังคม
6. ข้อมูลด้านโครงสร้างพื้นฐาน

วิธีการศึกษา

1. รวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ข้อมูลสถิติต่างๆ แผนงาน รายงานของหน่วยงานราชการ ผลงานวิจัยต่างๆ และเอกสารอ้างอิงที่ได้เคยมีการศึกษารวบรวมไว้ก่อนแล้ว
2. ศึกษาและสำรวจภาคสนามเพื่อเก็บข้อมูลใหม่ตามความจำเป็น
3. วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาภูมิภาค ลุ่มน้ำชายฝั่งทะเลตะวันออก

ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา

1. ได้ทราบข้อมูลด้านกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม ผลกระทบสิ่งแวดล้อมเบื้องต้น และปัญหาทั่วไปในพื้นที่ศึกษา
2. ได้ข้อสรุปข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาภูมิภาคลุ่มน้ำชายฝั่งทะเลตะวันออก